

JĘZYKOWY OBRAZ EMOCJI NEGATYWNYCH WE WSPÓŁCZESNYM JĘZYKU CHIŃSKIM

Anna Sroka-Grądział

Przedłożona praca doktorska to próba rekonstrukcji językowego obrazu nazw emocji negatywnych we współczesnym języku chińskim na podstawie badań empirycznych z zastosowaniem metod językoznawstwa kognitywno-kulturowego. W badaniach wykorzystałam teorię i metodologię wywodzącą się zarówno z językowego obrazu świata (JOS) w rozumieniu Jerzego Bartmińskiego, jak i szkoły semantyki międzykulturowej Anny Wierzbickiej.

Analiza semantyczno-leksykalna nazw emocji odbyła się w oparciu o proponowane przez Bartmińskiego trzy typy źródeł S-A-T (system, ankieta i tekst) wzbogacone o opracowania językoznawcze i badania korpusowe. Badanie skupione jest wokół analizy 57 nazw określających negatywne emocje w języku chińskim, które zostały wyekscerpowane z listy słów obowiązujących na najwyższym poziomie egzaminu HSK (*Hanyu Shuiping Kaoshi* – oficjalny egzamin znajomości języka chińskiego). W części analitycznej opracowania podjęłam się zakwalifikowania ich do odpowiednich kategorii, opisu i analizy, wskazania pojęć centralnych i peryferyjnych dla danych kategorii, przywołania kontekstu (scenariusza lub typu sytuacji, w której możliwe jest odczuwanie danej emocji) i sposobu ich użycia. Podsumowaniem opisu każdej z analizowanych nazw jest definicja danego wykładnika sporządzona w postaci eksplikacji w naturalnym metajęzyku semantycznym (NMS). Poza wielowarstwową analizą, podjęłam również próbę odnalezienia adekwatnych (bądź najbliższych) ekwiwalentów nazw w języku polskim. Ponadto dla każdej kategorii stworzyłam wizualizację w postaci pola leksykalno-semantycznego.

Praca została podzielona na trzy rozdziały. W części teoretycznej (rozdział 1.) przedstawione zostały definicje, pojęcia podstawowe oraz zarys badań nad JOS, naturalnym metajęzykiem semantycznym i emocjami w kontekście lingwistycznym. W rozdziale tym opisałam wzajemność oddziaływań języka i kultury chińskiej oraz postrzegania i kategoryzacji świata wraz z przykładami, przybliżyłam znaczenie wyrazów odpowiadających polskim leksemom związanym z emocjami w języku chińskim oraz ukazałam strukturę podstawowych modeli zdań chińskich, w których obecne są wykładniki emocji. Nawiązałam również do kwestii samego wyrażania emocji przez Chińczyków oraz problemów w nazywaniu i kategoryzowaniu emocji – zarówno w zachodnim, jak i chińskim dyskursie naukowym. W rozdziale 2. opisane zostały cele analizy, hipotezy, wykorzystana metodologii oraz źródła danych. Rozdział 3. to główna część pracy z opisem leksykalno-semantycznym kategorii oraz wszystkich wyekscerpowanych nazw. Część ta zakończona jest syntezą danych dotyczących zrekonstruowanego językowego obrazu emocji negatywnych, wraz z wizualizacją tej nadrzędnej kategorii.

Analiza wykazała, że kategorią z największą liczbą wykładników denotujących uczucia we współczesnym języku chińskim jest kategoria emocji w typie smutku. Przyporządkowane do niej nazwy uznać można za najbardziej zróżnicowane pod względem elementów semantycznych. Wyniki badań pozwoliły na sformułowanie wniosków dotyczących m.in. nieprzystawalności sposobów kategoryzacji emocji i złożoności nazw denotujących emocje w języku chińskim. Potwierdziły także kluczową rolę kultury chińskiej na kształtowanie leksykonu emotywnego.

Słowa kluczowe: językowy obraz świata, naturalny metajęzyk semantyczny, emocje negatywne, współczesny język chiński